



**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Cap. IV. An cum Pius IV. vetuit, ne interpretaretur Concilium Tridentinum
sine licentiâ Sanctæ Sedis, locutus fuerit solùm de interpretatione
Hominis, & non interpretatione Juris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

CAPUT III.

An dignitas Capituli Ecclesie Universalis det Papae aliquam Jurisdictionem in omnem Ecclesiam?

Supponitur hic Papam esse Caput Ecclesie Universalis, tum quia Concilium Florentinum sic definiit CONC. Tom. XIII. p. 515. & ejus Definitio videtur accepta fuisse universaliter, cum propter quod Concilium Caledonense illam agnovit, in sua ad Papam S. LEONEM relatione, sive exponendo ipsi, illum praesidere Concilio in suis Legatis, sicut Caput praestitit Membris, sive appellando illum *Caput*, in oratione, quam ad ipsum habet, se probaturum ipsius Decretis sicut Concilium Literas ejus probat; *rogamus igitur, & tuis Decretis nostrum honora judicium, & sicut nos Capiti in bonis adjectimus consonantiam, sic summis tuis Filiis, quod docet, adimpleat.*

Hoc facto supposito tanquam certo, quaestio est, an haec dignitas Capituli Ecclesie Universalis attribuat illi aliquam jurisdictionem in omnem Ecclesiam? Fundatur in in eo, quod dignitas Capituli, trahat secum jurisdictionem, & videtur haec jurisdictione extendi debere in eos omnes, qui sunt Capiti subjecti, sicut inferiora membra; membris superioribus.

Ad quaestiones hujus decisionem, observandum est, magnum esse discrimen inter membra separatim accepta, & membra conjunctim considerata. Nam, si accipiantur priori modo, certum est sapienter Caput jurisdictionem habere in omnia membra, & consequenter aliquo modo in omne corpus; quia corpus tantum constat membris; si vero respiciantur membra posteriori modo, seu prout simul juncta, Caput non semper habet jurisdictionem in omne Corpus; quia sunt Corpora Capiti suo superiora: haec sunt, imprimis, pleraque Capitula, Societates Judicum, Universitates & Facultates, quae eas componunt.

Hoc observato, quaestio proposita facile deciditur. Nam, vel per totam Ecclesiam intelliguntur omnes ejus partes separatim sumptae; & tunc certum est dignitatem Capituli dare Papae jurisdictionem in omnem Ecclesiam; quia nulla est Ecclesiae pars, quae non sit ei subdita: vel per totam Ecclesiam intelliguntur omnes Ecclesiae partes conjunctim consideratae; & tunc certum est, juxta Doctrinam Conciliorum Constantiensis & Basileensis conformem Scripturae & Traditioni, quod dignitas Capituli, non tribuit Papae jurisdictionem in omnem Ecclesiam, quia Ecclesia hac ratione considerata, superior est Papae.

Nihil prodesset, dicere Papam, ut Caput, jus habere convocandi Concilium Generale; universalem Ecclesiam representans, & convocationem esse actum jurisdictionis; quia nihil aliud est, quam jussum conveniendi. Frustrum loqueretur ita ad probandam jurisdictionem Papae in Ecclesiam Universalem, ratione dignitatis Capituli; nam imperium, quo convocatur Concilium Generale, non cadit in Concilium, cum nondum existat, sed in membra, quae componunt illud, cum erit reipsa congregatum.

CAPUT IV.

An, cum PIUS IV. vetuit, ne interpretaretur Concilium Tridentinum sine licentia Sanctae Sedis, locutus fuerit solum de interpretatione Hominis, & non interpretatione Juris.

PER Interpretationem Hominis intelligitur ea, quae excipitur e cerebro hominis, nec ullum in Jure fundamentum habet; unde vocatur *Capitosa*: per Interpretationem Juris significatur ea, quae capitur a fundo Juris, & in eo solidissime fundatur.

His terminis ita enucleatis referenda sunt ipsissima Papae

est, quod ostendat, Regem approbare Concilii Tridentini Decreta, quasi ad hoc Concilium pertinentia; in eo solum videtur permittere observationem, quia Judices conveniunt moribus Nationis. At vero oppositio Regis promulgationi Decretorum Concilii Tridentini in Galliam, per respectum ad ea quae adversantur nostris libertatibus, nihil aliud intendit, nisi, ut significaret, se non approbare Concilium, quod ea fecerat.

Ex eo adhuc sequitur, magnam horum Decretorum partem esse in Gallia primo modo, scilicet usu, nec tamen auctoritate Ordinationum; nam ibi observantur 1. Decreta, quae restringunt potestates Episcoporum in Titularium, 2. Ea quae potestates Capitulum limitant *Sede vacante*, quoad concessionem Dimissiorum, aut modum gubernandi Dioecesim, inducunt illa ut id agant per magnos Vicarios, & Officiales electos in octo primis diebus vacantiae. 3. Ea, quae spectant aut reductionem Missarum, aut absolutionem in Casuum reservatorum Sanctae Sedi, per missam Episcopalis, quando sunt occulti, aut dispensationem irregularitatis criminis occulti in eadem circumstantia.

4. Decreta concernentia foedus spirituale vel honestatem publicam, aut affinitatem prohibita via, aut receptionem ipsorum Ordinum per Regulares, aut Dimissoria, aut Privilegia Commensalitatatis Triennalis, aut conversionem Curarum in Beneficium simplex, erectionem Vicariorum perpetuarum quibus animarum Cura omnino demandatur, aut Constitutionem distributionum quotidianarum, in locis in quibus non sunt, & earum augmentum ubi sunt nimis modicae, & destinationem tertiae partis fructuum Praebendae hanc ob causam.

5. Pleraque Decreta Sess. XXV. de Regularibus, observantur nec tamen auctoritate Ordinationibus. Talia sunt *Caput 3.* quod permittit Religiosis Mendicantibus fundos in communi possidere, quamvis ipsorum Regula, aut Constitutiones ipsis prohibeant.

Cap. 4. quod vetat, ne Religiosi ad dicantur ejusdemque servitio, extra Monasterium, sine Superiorum suorum venia, & vult, ut Religiosi propter studia absentes maneant in Conventibus Ordinis.

Caput 6. concernens Electionem Superiorum Regularium per calculos secretos & qualitatem personarum, quae debent in iis habere vocem.

Caput 7. in eo, quod spectat auctoritatem Episcopi in Electione Superiorum Monialium, & modum illam exercendi.

Caput 9. quo subduntur jurisdictioni Episcopi Religiose immediate subjectae Sanctae Sedi.

Caput 10. quo tenentur peccata deponere & ad Sacram Synaxim accedere semel in mense, & vult; ut Episcopus cum aliis Superioribus det illis Confessarios extraordinarios bis aut ter in anno, & non possint servare Sanctam Eucharistiam in interiori Monasterii parte.

Caput 11. quo subjiciuntur Religiosi, Parochi, Jurisdictioni Ordinarii extra tres casus cum Vicariis suis.

Caput 12. quo astringuntur Religiosi ad observandas Episcoporum Ordinationes circa Censuras & Festa.

Caput 13. subdit iudicio provisorio Episcopi contentiones de praesentia in funeribus, Processionibus, & aliis Conventibus Ecclesiasticis.

Caput 18. quo excommunicantur solo facto, qui cogunt virgines aut mulieres Religiosam vitam inire, exceptis illis, quae intemperantiam suam merita sunt intrudi in Conventibus.

Cap. 19. dat quinque annos ad reclamandum in casibus, in quibus Professio nulla est defectu libertatis aut aetatis aut novitatus, & praescribit quid haec de se sit agendum.

Papæ verba, nulla est magis germana via, ut ejus voluntas animo percipiatur. *Ad vitandum præterea perverſionem & confuſionem, quæ oriri poſſet ſi unicuique liceret, prout liberet, in Decreta Concilii Commentarios & Interpretationes ſuas edere; Apoſtolicâ authoritate inhibemus omnibus, tam Eccleſiaſticis perſonis, cujuscumque ſint ordinis, conditionis, & gradûs, quàm Laicis, quocumque honore ac poteſtate præditis, Prælatiſ quidem ſub interditi ingreſſus Eccleſiæ, aliis verò ſub excommunicationis lætæ ſententiæ pænis, ne quiſ ſine authoritate noſtrâ, audeat ullos commentarios, gloſſas, annotationes, ſcholia, ullumve omninò interpretationis genus, ſuper Concilii Decretis, quocumque modo edere.*

Ex his verbis, hæc tantùm, *prout liberet*, poſſunt favere diſtinctioni de quâ agitur; omne quod ſuper eſt illis adverſatur, ut oſtendetur modò quoad hæc verba. Reverà videtur ex illis cognoſci, finem prohibitionis Papæ eſſe, ut occurreret malis, quæ poterat creare licentiâ effrænata explicandi Decreta juxta ſuam pertinaciam & arbitrium; ſed multùm ab eſt, ut ille ſit ſenſus genuinus iſtorum verborum, quin potiùs cadunt in libertatem edendi opera ad interpretationem Concilii, ſimilia illis quæ jam acta fuerant in Concilia præcedentia Lateranenſia, Lugdunenſia, Viennenſia, quæ bene multi Doctores gloſſaverant aut interpretati fuerant, & notis explicaverant; undè orta fuerat incertitudo magna, de ſenſu aliquorum, eorumdem Decretorum, diverſitate interpretationum. Sermonis contextus, & quod præcedit, hæc explicationem probat, cùm, poſt illa verba, Papa expreſſè prohibeat, ne ſiant interpretationes, commentaria, notæ, ſcholia, & aliud interpretationis genus, aliundè, qui ſimilia opera elucubraverant in Concilia præcedentia non ea ad libitum interpretati fuerant, ſed juxta omnem ſuam de jure notitiam. Hoc videtur per frequentes citationes factas in interpretationibus & commentariis. Motivum prohibitionis expoſitum ante hæc verba, *prout liberet* certos adhuc nos facit, non inſerta illa fuiſſe, ut damnaretur interpretatio arbitraria: nam nihil aliud eſt niſi, ut impediatur confuſio & obſcuritas veri ſenſus, quæ naſcuntur ex varietate interpretationum. Infertur ex his verbis, *perverſionem & confuſionem quæ oriri poſſet*. Interpretatio arbitraria non poteſt hæc mala creare, quia vulgò rejicitur; illæ vero, quæ in jure fundantur, habent ſæpè Sectatores majores aut minores, ſecundùm famam Interpretum, & eorum doctrinam, qui eas evolvunt, & ideò poſſunt habere moleſtos exitus de quibus locutum fuit.

Adde quòd Leges non ſiant propter caſus raros & extraordinarios, ſed propter caſus communes & uſitatos; at verò, rarò ſuſcipiuntur opera de Conciliis, ut iſta interpretentur ad voluntatem. Reverentia, quæ ſolet haberi pro eo, quod emanat ex ipſorum authoritate, præcipuè cùm ſunt Generalia, tali ſuſceptioni opponitur. Sana mens & amor famæ idem agunt.

Sed, cùm id aliquando eveniret, non certè id perſonis authoritate & dignitate præſtantibus accideret. *quocumque honore ac poteſtate præditis*. Cùm ab iis non averterentur per Prælaturam, ipſa ſola educatio averteret; è contra, inter perſonas hujusce dignitatis, ſæpenumero quosdam reperias, qui opera de Conciliis elucubrent, pro iſtorum Decretorum explicatione, juxta principia, Regulas & Conſtitutiones juris. Plura dicam, occurrunt ne perſonæ privatæ, quæ tempus ſuum collocent in ejuſmodi labore, ſive propenſione ſeu inclinatione in ſtudium juris, ſive amore boni publici, ſive propriis commodis?

Hiſ addendum, credibile ne eſt Papam voluiſſe punire in Laicis & aliis non Prælatiſ, excommunicatione majore ſolo facto, aut interdictione & ſuſpenſione in Prælatiſ culpam, in qua eſſet major ſulticia,

Tom. I.

quàm malignitas, ut interpretatio arbitraria Decretorum Concilii Generalis eſſet ne aliqua pœnam inter & culpam proportio?

Non poteſt objici quid ſimile, contra interpretationem Juris factam ſine licentiâ Sanctæ Sedis. Potuit vereri Papa, ne tam moleſtos haberet eventus, ut tantæ impendendæ ſeu adhibendæ eſſent Cenſuræ, ad illos pervertendos præveniendosque.

CAPUT V.

Difficultates propoſitæ in hæc verba Articuli 4. Ordinationis Bleſenſis, id omne ſub pœnis per Concilia latis, &c.

1. De quibusnam Conciliis agatur?
2. De quibus pœnis?
3. Qui fructus inde percipi poſſit quoad præxim?

Articulus 4. *Ordinationis Bleſenſis an. 1579.* multa ſtatuit de Matrimonio, & 1. Non celebrandum fore, niſi poſt tres promulgationes, 2. Neminem diſpendandum fore de primâ; & quantum ad alias duas, nullum ab iis futurum immunem, niſi poſtquam prima peracta fuerit, & quando erit aliqua cauſa urgens aut legitima, quæ hoc poſtulat, & præcipui & propinquioreſ parentes id requirent. 3. Hic articulus ſtatuit adhuc poſt Banna debite denunciata partes publicè connubio jungendas eſſe, 4. Et quatuor fore teſtes, qui poſſint teſtificari de forma, quæ ſervata fuerit, & Acta faciendâ eſſe. 5. Aliter matrimonium non fore validum. Hiſ ita ordinatis, addit Clauſulam, hic examinandam: *omnia ſub pœnis à Conciliis latis*. Expediſ ſcire, an articulus loquatur de Conciliis Provincialibus æque ac de Conciliis Generalibus; & an extendatur ad omnes pœnas præſcriptas à Conciliis, quibus hæc Clauſula convenire poteſt?

DIFFICULTAS I.

Inter Concilia, quæ pœnas ferunt in eos, qui agunt, quod prohibetur articulo citato, ſunt Particularia & Generalia; itaque cùm omnia intelliguntur nomine *Conciliorum*, credi poteſt Articulum intelligi de Conciliis Particularibus, ut de Generalibus. Alia eſt ratio, nempe, cùm aliquid prohibetur ſub pœnis juris à Legislatore, qui patitur diverſas ſpecies juris in ſuo diſtrictu, inhibitionem accipi de jure ſcripto, & non ſcripto, particulari & communi, de particulari tanquam de jure communi, de jure non ſcripto, tanquam de jure ſcripto.

Concilia Generalia, quæ poſſunt citari Ordinatione Bleſenſi non ſunt alia à Concilio *Lateranenſi* ſub INNOCENTIO III. & Concilio Tridentino. Sola illa loquuntur de promulgationibus, aut aliis rebus expreſſis in hac Ordinatione, & pœnas ferunt in eos, qui eas negligunt. Clauſula, cujus eſt quæſtio, convenit tamen potiùs Concilio Tridentino, quàm Lateranenſi; nam loquitur de multis rebus ordinatis articulo citato, de quibus Concilium Lateranenſe nihil dicit. Hæc ſunt Diſpenſatio Bannorum, Teſtes, Regeſta. Ad hæc adde, quòd Ordinatio Bleſenſis videtur facta eſſe partim, ut convertantur Decreta Concilii Tridentini in Leges civiles.

Facile reperirentur multa Concilia Particularia alibi quàm in Gallia habita, quæ ſub pœnis, eadem prohibuerint quæ Ordinatio Bleſenſis; ſed non opere pretium eſſet eorum ibi mentionem facere: nam nullo modo apparet, Ordinationem voluiſſe loqui de Conciliis Particularibus extrâ Regnum celebratis. Reverà, quiſ unquam dixit, Legislatorem vetantem aliquid

ſub